

Transparentnost, nebo zbytečná byrokracie?

Zhodnocení prvního půlroku fungování zákona o lobbování

13.4.2026 - | Transparency International ČR

Dne 1. července 2025 vstoupil v platnost zákon o regulaci lobbování, který zavádí povinnou registraci lobbistů a stanovuje jasná pravidla pro jejich komunikaci se zástupci veřejné moci. V Transparency International ČR (TI) jsme se zaměřili na to, jak nová pravidla během prvního půlroku účinnosti ovlivnila tvorbu legislativy i vnímání lobbingu veřejností.

Nejviditelnější změnou, kterou zákon o regulaci lobbování přinesl, je vznik veřejného Registru lobbování. Poprvé v historii tak existuje nástroj, který umožňuje systematicky sledovat, kdo se otevřeně hlásí k ovlivňování zákonodárců při přípravě právních předpisů a dalších legislativ.

„Z pohledu TI se jedná o výrazný posun ke zvýšení transparentnosti rozhodovacích procesů ve věcech veřejných. Zároveň podporuje boření mýtů a škatulkování této profese,“ říká manažerka vnějších vztahů TI Monika Krejčí.

Mapování aktivních lobbistů v ČR

Od spuštění k 5. březnu 2026 jsme v Registru lobbování napočítali 621 registrovaných lobbistů, 731 lobbistických prostředníků a 2 310 lobbovaných.

Samotná čísla však mají omezenou hodnotu bez širšího kontextu, a tak se nabízí srovnání s obdobnými právními rámci v zahraničí.

Nějakou verzi rejstříku lobbistů má 15 z 27 států Evropské unie. V tom nejznámějším bruselském Rejstříku transparentnosti naleznete bezmála 17 000 lobbistů, v německém zhruba 6 000, ve francouzském kolem 3 500 a v irském přibližně 2 700.

Česká statistika se tak nevymyká očekávání od středně velké země, ale nesmíme zapomenout, že na rozdíl od některých zahraničních registrů se ten český týká pouze lobbování za právní předpisy, opatření obecné povahy, koncepční dokumenty a mezinárodní smlouvy na celostátní úrovni.

„Počet registrací logicky reflektuje široký rozsah definice lobbování, jímž je jakýkoliv kontakt, který nebyl náhodný a jehož cílem je ovlivnit politiky či úředníky při tvorbě anebo schvalování českého právního předpisu, opatření obecné povahy, koncepčního dokumentu či mezinárodní smlouvy,“ vysvětluje Monika Krejčí.

Zaznamenávání schůzek mezi lobbisty a poslanci

Na konci roku 2025 uplynul termín pro podání prvních prohlášení lobbistů za období červenec-prosinec 2025. Jedná se o záznam, do kterého může široká veřejnost kdykoliv nahlédnout a dozvědět se o práci lobbisty, včetně toho s kým, jménem koho a v jaké záležitosti komunikoval.

Z dosavadních dat vyplývá, že za sledované období byl nejvíce lobbovaným 1. místopředseda vlády a ministr průmyslu Karel Havlíček (ANO), následovaný premiérem Andrejem Babišem (ANO).

Data zároveň naznačují, že mezi členy vlády jsou prozatím aktivnější v kontaktech s lobbisty zkušenější veteráni české politiky z hnutí ANO, než nováčci z Motoristů a SPD.

Pokud vás zajímá srovnání evidovaných záznamů o lobbistickém kontaktu mezi čelními českými politiky, přečtěte si naši analýzu.

Limity současné právní úpravy

Jedním z často zmiňovaných argumentů proti regulaci je zvýšení administrativní zátěže spojené s novou evidenční povinností. Nicméně zákon tuto skutečnost do určité míry reflektuje.

Oblast, ve které je namístě zůstat obezřetní, je tzv. grassroots lobbying, tedy mobilizace široké veřejnosti a způsob, kterým ovlivňují politiku.

Jde typicky o aktivity organizací občanské společnosti, jejich sympatizantů a podporovatelů. Zákonem zavedené nové povinnosti mohou umocnit bariéru mezi zákonodárci a občanskou společností.

Budoucnost zákona a potencionální změny

Již několik měsíců po přijetí zákona přišlo třináct samosprávných profesních organizací včetně České advokátní komory (ČAK) nebo České lékařské komory (ČLK) s návrhem, aby byly vyčleněny z povinností daných zákonem o regulaci lobbování.

Příliš brzká novela by ale mohla vést ke zvýšení právní nejistoty a nepředvídatelnosti.

Cílem zákona o regulaci lobbování je posílit transparentnost legislativního a rozhodovacího procesu při tvorbě právních předpisů v České republice.

Chceme-li získat úplný obrázek o tom, kdo a jak ovlivňuje tvorbu zákonů, v této zemi, nedává smysl vyjmout profesní komory z regulace, ať jsou či nejsou zřízené zákonem.

„Opěrný bodem do diskuse k budoucnosti regulace lobbování, může naopak být to, aby se zátěž přenesla primárně na lobbované (politiky), kteří mají k dispozici sekretariáty a asistenty, místo aby se povinnost ukládala stovkám subjektů zvenčí,“ podotýká výkonný ředitel TI David Kotora.

Hodnocení účinnosti

Zákon o regulaci lobbování ani Registr nejsou bezchybné, představují ale důležitý krok směrem k větší transparentnosti a mohou přispět k destigmatizaci lobbyingu jako legitimní součásti demokratického procesu.

„V TI věříme, že v prvním půlroce zákon úspěšně vyvedl profesi z šedé zóny do světla veřejného registru. Jeho skutečným testem však bude schopnost odolat tlaku na výjimky a důsledné vymáhání nastavených pravidel v nadcházejících letech,“ shrnuje Monika Krejčí.

Poděkování za podporu

Tento výstup je realizován díky finanční podpoře od Aliance pro moderní stát. Děkujeme za podporu!

<https://www.transparency.cz/transparentnost-nebo-zbytecna-byrokracie-zhodnoceni-prvniho-pulroku-fungovani-zakona-o-lobbovani>